

Zakaj sploh biti kristjan?

Na vprašanje iz naslova odgovarja Timothy Radcliffe v knjigi, ki je pravkar izšla pri založbi Družina. V njej z razgledanostjo oxfordskega profesorja in sočnostjo dominikanca, ki je prekriziral svet, podira stereotipne predstave o krščanstvu. Pogum, svoboda, iskanje resnice, vrednotenje telesa in spontanost so med drugim lastnosti, po katerih naj bi bili prepoznavni kristjani. Toda kako naj še izkazujejo ljubezen do Boga? Z izjemnim poznavanjem krščanskega sporočila in sodobne kulture, smislom za humor pa tudi čutom za človekovo iskanje se Radcliffe napoti na »tvegano, a spodbudno pustolovščino srečevanj s tistimi, ki razmišljajo drugače«. Objavljamo odlomek iz knjige, v katerem avtor spregovori o pogumu.

»Ne bojte se«

Ali krščanstvo kar koli spremeni? Kot smo videli, nas vabi k načinu življenja, ki naj bi bil zapleten, privlačen. V svetu, ki je že izgubil svoje utopije, bi morali biti znamenje upanja; povabljeni smo, da sprejmemo Kristusovo radikalno svobodo in že zdaj uživamo malce predokusa tiste sreče, za katero smo ustvarjeni. Če teh odlik med seboj ne najdemo, je razlog morda v tem, da nas je strah. Strah nas je, da bi se odpravili na romanje proti Bogu. V delu »Romarjevo napredovanje« Obup pojasnjuje, kako je »suženjski strah« njega in njegovo hčer Boječko

zaradi poguma mučencev. Cerkev nauki so se morda zdeli nenavadni in nedodelani – vera v enega Boga, ki so v bistvu tri osebe, in nenavadna predstava o truplih, ki vstajajo od mrtvih, toda pogum mučencev je pomenil, da je krščanstvo uganka, ki je ne gre prezreti. Pričeval je o krščanskem upanju. Ko so leta Gospodovega 107 svetega Ignacija Antiohijskega odvedli v Rim, da bi ga mučili, je tamkajšnje kristjane rotil, naj ga ne skušajo rešiti, zato da bi s smrtjo lahko postal »jasen izraz Boga«.

Pogum je krepost, ki je privlačna v vseh delih sveta, za razliko od nekaterih drugih krščanskih kreposti, kot je denimo zmernost, zato takoj nagovori ljudi, ki sicer naše vere ne sprejemajo. Screw-tape, stari hudič, čigar nasvete hudičevemu vajencu v svojem delu opisuje C. S. Lewis, se pritožuje, da je strahopetnost pravzaprav edina napaka, ki je v

celoti nepriljubljena – »strašno jo je slutiti, strašno občutiti in strašno se je spominjati« –, pogum pa je »tako očitno privlačen in pomemben celo v človeških očeh, tako da je vse naše delo zaman in še vedno ostaja vsaj ena napaka, ki se je iskreno sramujejo«. Neka afriška zgodba govori o želvi, ki je tik pred spopadom z leopardom. Pred tem je želva šla na bojišče in po celotni površini zarisala znamenja, ki naj bi pričala o hudem boju. Ko so želvo vprašali, kaj počne, je odgovorila: »Želim si, da bi tudi po moji smrti vsakdo, ki bo šel tod mimo, lahko dejal, da sta se tu borila dva enakovredna nasprotnika.« Le kdo ne bi takoj vzljubil te želve!

Tudi mi v začetku enaindvajsetega stoletja živimo v času strahu. V delu »Anilin duh« se šrilanška kirurginja navduši nad amigdalo, svežnjem živcev tik nad možganskim deblom, ki uravnava strah. »Spominja se mandljastega vozla. Med obdukcijami je njena navada, da poišče amigdalo, ta sveženj živcev, v katerem domuje strah – torej vlada vsemu. Kako se vedemo, kako se odločamo, kako si poiščemo varen zakon, kako gradimo hiše, ki jih dobro zavarujemo ... Želela sem si najti en sam zakon, s katerim bi razložila celotno življenje. Naša sem strah.«

V številnih pogledih smo precej varnejši od naših prednikov. Vsaj na Zahodu smo dosti bolj zaščiteni pred boleznimi, nasiljem in revščino. In kljub temu nas je strah. Bojimo se nevarnosti, ki smo jih ustvarili sami: okoljevarstvenih katastrof, boleznih goveda BSE, jedrske energije, genetsko spremenjene hrane. Obiskal sem afriške dežele, kjer so ljudje vsak dan mirno in z zaupanjem prenašali neverjetne nevarnosti, medtem ko na Zahodu vsaka najmanjša sled tveganja pogosto povzroči pravo paniko. To ozračje strahu pa upravljajo poli-

tiki, ki izvajajo »politiko strahu«. Te besede pišem na dan splošnih volitev v Veliki Britaniji leta 2005. Nekateri politiki nas skušajo spodbuditi k udeležbi na volitvah, s tem da pritiskajo na gumb strahu pred množicami priseljencev, nasiljem v velemestih, razpadom zdravstvenega varstva in bolnišničnimi okužbami. Če nas za glasovanje za neko stranko ne bo prepričal idealizem, potem upajo, da bo to storil strah. »Nova delavska stranka, nova nevarnost«, toda vsaka politična stranka uporablja enako taktiko. Prav ta strah upravičuje krčenje človekovih pravic po 11. septembru in obstoj škandaloznega zapora Guantanamo Bay. Dokazi pa pravijo, da strah ljudi ne spodbuja k volitvam, temveč jih zapira v njihove domove, saj se bojijo tveganja. Strah razdira družbo in spodkopava državljanske pravice.

Naša družba torej potrebuje močno dozo krščanskega poguma, ki pa ga Cerkev vedno ne ponuja. Papež Janez Pavel II. je bil gotovo pogumen mož, ki se ni bal nikogar in ničesar. V apostolskem pismu »Novo millennio ineunte« (Ob začetku novega tisočletja) nas je spodbudil k pogumu. Geslo je: »Odrinite na globoko.« Mislim, da sem v Afriki, Latinski Ameriki in Aziji videl izjemno pogumne kristjane, ki vsak dan živijo v nevarnosti z junaško potrpežljivostjo in ostajajo na svojem mestu tudi potem, ko vsi drugi zbežijo. Po mojem mnenju pa ne moremo ravno trditi, da nas Cerkev na Zahodu oblikuje za pogum.

V mojem otroštvu je obred podeljevanja zakramenta svete birme vseboval še udarec po licu, ki ga je birmancu namenil škof. Birmo so predstavljali kot zakrament poguma, ki naj bi posameznika pripravil na trpljenje za vero. Zrasel sem ob zgodbah angleških in valižanskih mučencev, ki so prestali junaško mučeništvo, in sanjal o Rusih, kako s padali napadajo našo šolo. V moji domišljiji so vse dečke postrojili v vrsto in jih vprašali, ali se bodo raje odpovedali svoji veri ali izbrali smrt. Mladi Radcliffe si je sam sebe seveda predstavljal, kako pade, zadet s krogli iz puške, ljubljen, objokovan in občudovan! Toda zakrament svete birme bi nas resnično moral oblikovati za junaštvo, tako da bi nas predstavil skupnosti, v kateri bi se najprej učili biti pogumni drug z drugim. Skupnosti torej, v kateri bi si drug drugemu drznili govoriti resnico, drug drugemu prisluhniti, si pokazati svojo ranljivost in se predvsem ne bati drug drugega. Če takšnega poguma ne bo znotraj Cerkve, potem v svetu tudi ne bo mučeništva, ne bo prepričljivih prič, ne bo »jasnih izrazov Boga«. Kako se lahko tega naučimo? In kakšne vrste mučeništvo potrebujemo? Vedno več ljudi je, ki zase zahtevajo status mučencev, ki vžigajo razstrelivo, ovito okoli svojih teles, in z njim pobijajo nedolžne ljudi. Ali je to mučeništvo? Ali je to sploh pogum? Kakšen bi lahko bil značilen krščanski pogum? ■

Vera je skrivnost

Kardinal Franc Rode o veri

Papež Janez Pavel II. pa nas je med svojim prvim obiskom v Sloveniji leta 1996 spomnil na vrednost slovenske kulture, bistveno povezane s krščanstvom. Takole je dejal: »Naj vas vselej spremlja zavest, da je bila krščanska vera v zgodovini Slovenije bistvena sestavina njene kulture. Spoštovati in ohranjati vero, priznavati Cerkev mesto, ki ji gre v javnem življenju, in ji ne odrekati sredstev za njeno delovanje ... je eden od pogojev za ohranitev vaše istovetnosti. Zvestoba tej kulturi, prežeti s krščansko vero, je najboljšje jamstvo za vašo prihodnost.« Ta vera raste in se utrjuje sredi preizkušenj, izpostavljena viharjem, osovražena in zasmehovana. In sredi teh bojev Bog molči in verni se sprašuje, zakaj zlo zmaga, zakaj napadi na Cerkev ne pnehajo, zakaj prevladujejo laž, vulgarnost in cinizem. A tudi sredi teh bojev nas Gospod sprašuje: Malovernež, zakaj si dvomil? Tudi tedaj pričakuje od nas trdno in močno vero. Znanjo moramo prositi, si je želeli, jo ponižno sprejemati kot otroci: »Kdor ne sprejme Božjega kraljestva kakor otrok, ne pride vanj« (Mk 10,15). /.../

Biti veren pomeni popolnoma zaupati Bogu, se opirati nanj kot na skalo, ki ne kloni. Pomeni pa tudi notranje spoznanje Kristusa, osebni odnos in prijateljstvo z njim. Verovati pomeni sprejemati verske resnice, ki jih uči Cerkev, pomeni biti zvest krščanski dediščini prednikov, pomeni spoštovati

BITI VEREN POMENI POLNOMA ZAUPATI BOGU, SE OPIRATI NANJ KOT NA SKALO, KI NE KLONI.

stare verske običaje, seveda. A v svojem najglobljem bistvu je vera osebni odnos ljubezni do Jezusa Kristusa. V tej luči je vse jasno in preprosto: spolnjevati Božje zapovedi, živeti kot pravi kristjan ni več težko in zoprno, kajti človek ve, da je njegov jarem prijeten in njegovo breme

lahko (prim. Mt 11,30). Če pa je Jezus odsoten, če ni v središču naše vere, je vse mrtvo in zapleteno. Tako nepristno vero človek zavrne kot staro šaro z občutkom, da se je osvobodil in šele potem zaživel pristno in polno življenje. /.../

Vera je skrivnost, milost, ki jo Bog daje. Vera presega naše zmogljivosti, je stvar višjega reda. To je delo Očeta, ki nam razodeva svojega Sina. Božje delo v nas. Vera je kot novo rojstvo, rojstvo v Bogu teh, »ki se niso rodili iz krvi ne iz volje mesa ne iz volje moža, ampak iz Boga« (Jn 1,13). Potrebno je, da sprejmemo dar vere kot otrok, s preprostimi in ponižnimi srcem, kajti Oče je to skrivnost »prikril modrim in razumnim in razodel malim« (Lk 10,21). Bog pričakuje od nas odprto srce, čisto in ponižno, radodarno in predano. V oporo naši veri nam Bog občasno pošilja znamenja: notranjo moč v preizkušnjah, prijatelj, ki nas obišče v stiski, srečanje z dobrim človekom, zgled svetnika, ki nas utrdi v veri. Vse to nam pomaga, da premagamo dvome in si upamo verovati, da je Jezus živ in da je vse, kar uči Cerkev, resnično. Da se naše življenje ne pogreza v temno noč, ampak se bliža večnemu kraljestvu luči in miru. /.../

Papež Benedikt XVI. je 10. marca 2009 v pismu škofom takole orisal položaj vere v današnjem svetu: »V našem času je v obširnih predelih sveta vera v nevarnosti, da ugasne, kot plamen, ki mu pohaja gorivo. Naša prvenstvena naloga je, da bo Bog navzoč v tem svetu, omogočiti ljudem dostop do njega (...) Resnični problem v našem zgodovinskem trenutku je v tem, da Bog izginja iz človekovega obzorja in da s pojemanjem svetlobe, ki prihaja od njega, človeštvu vse bolj primanjkuje orientacije, o čemer že pričujemo porazne posledice.«

Ali ni to tudi drama, ki jo doživlja naš narod? Val sekularizacije se širi na vsa področja življenja. Znamenja duhovne utrujenosti so vse bolj očitna.

Misli so iz knjige, v kateri so zbrani »rimski nagovori« kardinala Franca Rodeta, ki jih je imel v Sloveniji in drugod po svetu v letih od 2004 do 2012 in bo še letos izšla pri založbi Družina.

Timothy Radcliffe

se je rodil leta 1945 v Veliki Britaniji, leta 1965 je vstopil v dominikanski red. Študiral je v Oxfordu in Parizu, kasneje pa je kot predavatelj deloval na oxfordski univerzi. Med letoma 1992 in 2001 je bil vrhovni predstojnik dominikanskega reda. Pridobil si je sloves poznavalca razmer v Cerkvah, življenja redovnikov, sodobne družbe pa tudi pogumnega in prodornega misleca. Je svetovno znan pisec; za knjigo *Zakaj sploh biti kristjan* je leta 2007 prejel tudi ugledno nagrado Michael Ramsey Prize.

LJUBLJANSKI POMOŽNI ŠKOF DR. ANTON JAMNIK, UČENEC TIMOTHYJA RADCLIFFA, O KNJIGI ZAKAJ SPLOH BITI KRISTJAN?

Avtor v tem delu posebej poudarja tudi za slovenski duhovni prostor nad vse aktualno temo. Veličina, duhovna moč in svoboda človeka so torej v tem, da zna odpustiti, ker v iskrenem srečanju s seboj, ki potrebuje veliko mero ponižnosti, vedno bolj spoznava, kako je tudi sam potreben odpustčanja. Nič se ne bo spremenilo, če se bomo neprestano jezili na neke potencialne sovražnike nekje od »zunaj«, se predajali populističnemu moraliziranju, arogantnemu dogmatizmu ali celo izgubljali upanje ter se predajali fatalizmu in malodušju, češ, nič se ne more spremeniti, zapisani smo neki »usodi«. To bo zagrenilo nas same in tudi ljudi okoli nas. Ta misel se pri Radcliffu večkrat ponovi v tem delu, pa tudi v drugih delih, in do takšne drže je izjemno kritičen, saj pomeni »rakovino« pristnega in veselega ter pogumnega krščanskega pričevanja. Prvi korak naj bi naredili pri sebi, potem v svojih občestvih, skupnostih in živeli evangelijsko krščanstvo, ki prinaša upanje, radost in pogum.

Knjiga Timothyja Radcliffa *Zakaj sploh biti kristjan* je prva iz serije knjig, ki jih bo založba Družina izdala v letu vere. Knjigo je prevedla in odlomek izbrala Mojca Masterl Štefanič.